

Nr. 10(156)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2024. gada 7. oktobris

IEDVESMOJOŠAS ATSAUKSMES

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Aizvadot jaunā mācību gada pirmo mēnesi, aizdomājos: kad patiesībā cilvēks pabeidz mācīties? Vai brīdī, kad saņem vidusskolas atestātu? Augstskolas diplomu? Kad iegūst grādu kādās zinātnēs? Kur ir tā robeža, kad noslēdzas mācīšanās process?

Domāju, tas nebeidzas nekad. Mēs vienmēr esam mācīšanās režīmā. Sākumā bērnudārzā, tad vidusskolā, vēlāk augstskolā un tad... mācības joprojām turpinās «dzīves skolā». Cik sekmīgi mācāmies ir atkarīgs no mums pašiem, jo «atzīmes» šajā skolā ir mūsu sasniegumi, neveiksmes; prieki, vilšanās.

Es noteikti joprojām mācos. Pagāja ļoti ilgs laiks, līdz savā dzīvē piedzīvoto nodevību un pazemojumu sāku uztvert kā mācību

stundu. Tagad par to varu runāt skali un dalīties ar citiem savā pieredzē.

Mācos arī no labiem cilvēkiem, pozitīviem pārdzīvojumiem un patiesiem novērtējumiem. Tāpēc man jo īpaši patīkami ir saņemt labus vārdus par maniem darbiem. Kopš augustā iznāca mans pirmais garstāsts vieglajā valodā «Pie omītes», esmu saņēmusi atsauksmes, kas liek sasilt sirdij. Vairākas no tām pauduši lasītāji no sociālās aprūpes centriem. Garu vēstuli saņēmu no lasītājas Namedas, kurai vislabāk patika grāmatas noslēgums. Savukārt Elīna Veinberga par grāmatu rakstīja: «*Izlasīju grāmatu un pat apraudājos. Ļoti, ļoti patika. Tik sirsnīga, emocijām bagāta un viegli saprotama. Brīnišķīga! Ar nepacietību gaidu nākamo.*»

Paldies visiem par iedvesmojošajām atsauksmēm! Tas dod spēku turpināt.

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

SEMINĀRS PAR CUKURA DIABĒTU

Viktors Suponenkovs

LNERB vecākais bibliotekārs

Katru gadu novembra vidū visā pasaulē atzīmē Pasaules diabēta dienu, lai pievērstu sabiedrības uzmanību šai smagajai un aizvien progresējošajai hroniskajai slimībai.

Šogad, **6. novembrī, plkst. 14.00** Latvijas Neredzīgo bibliotēka organizēs informatīvu semināru, kuru vadīs Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas diabēta aprūpes māsas Kristīne Kauliņa un Ilze Veilande. Ilzi Veilandi bibliotēkas lasītāji varēja iepazīt apmeklējot diabētam veltīto semināru jau

martā (Ilzes dzīves aprakstu lasiet «Bazūnē» Nr.4/2024). Pēc abu kolēģu iniciatīvas, pasākumā piedalīsies Latvijas Diabēta asociācijas priekšsēdētāja Gunta Freimane ar lekciju «Ar ko draud cukura diabēts un kā šos draudus mazināt».

Semināra apmeklētāji bez maksas varēs noteikt savu cukura un holesterīna līmeni asinīs ar ekspresmetodi, saņemt pirmreizēju konsultāciju, kā arī baudīt dzīvo mūziku, atspirdzinošus dzērienus un iegūt balvu viktorinā.

LATVIJĀ IZDOTĀS ĀBECES

Ieva Jēkabsons

Bibliotekāre-sociālo mediju speciāliste

Latvijas Neredzīgo bibliotēkā no 23. septembra līdz 28. oktobrim apskatāma izstāde «Latvijā izdotās ābece». Tajā apkopotas Latvijā izdotās ābece latviešu, latgaliešu un lībiešu valodā no Jura Cibuļa kolekcijas.

Juris Cibulis ir skolotājs, publicists un valodnieks, kurš jau vairāk nekā 40 gadus pēta un kolekcionē ābece. Viņa kolekcija ir visai iespaidīga — vairāk nekā 10 tūkstoši dažādu ābeču no dažādām pasaules valstīm. Pagājušā gadā bibliotēkā varēja apskatīt Cibuļa sarūpētās pasaules tautu ābece, savukārt šoreiz iepazīsimies ar Latvijā izdotajām.

Pirmie latviešu ābeču autori bija vācu mācītāji. Īpašs ir celmlaužu Alūksnes mācītāja Ernsta Glika (1652–1705) un Sunākstes mā-

cītāja Gotharda Frīdriha Stendera (1714–1796) nopelns. Burtošanas ābece, ko papildināja lasāmgabali no katehisma, ar laiku aizstāja praktiskāks risinājums, katram burtam pievienojot ilustrāciju un didaktisku laicīga rakstura tekstu.

«(..) visvecākā pazīstamā latviešu ābece ir radusies Glika laikā (loti iespējams, ka arī viņa pašā sastādīta) un iespiesta Rīgā, Vilkenas karaliskajā spiestuvē, visticamāk, ka ap 1683. g. sākumu.» /K. Draviņš/

Izstādē iespējams apskatīt gan vecākās latviešu valodā izdotās ābece fotokopiju, gan izsakot latviešu ābeču attīstībai līdz pat mūsdienām, kā arī iepazīties ar ābecēm lībiešu un latgaliešu valodā.

Tikties ar kolekcionāru Juri Cibuli apmeklētāji varēs 9. oktobrī. Precīzāka informācija par tikšanās laiku vēl sekos.

IESKATS GRĀMATĀ

SIRDSPUKSTI

Herma Cīrule,

BPDN maketētāja

Palielinātajā drukā iznākusi Lias Guļevskas grāmata «Sirdspuksti». Tās apakšvirsraksts «Gaišu cilvēku sirdsstāsti» jau vēsta par tās saturu: sabiedrībā zināmi cilvēki daļās gan ar saviem dzīvesstāstiem, gan pārdomām par to, ko saprot ar vārdu «sirds».

Sirds simbolika izmantota mākslā, vairāk gan sakrālajā. Arī savā valodā un izteikumos mēs bieži pieminam sirdi, piemēram, kad no

ļautiem vārdiem «iedur sirdī», «sāp sirds» par kaut ko, «sirds dreb» bailēs. Ir «nemierīga sirds». Ir «cieta sirds».

Par sirdi kā par orgānu mēs bieži vien aizdomājamies tikai tad, kad sākas veselības problēmas. Der ieklausīties kardiķirurgs, profesora Romana Lāča vārdos, ka «dzīves pirmajā pusē cilvēks dara visu, lai veselību saņemtu, bet otrajā — lai to atgūtu».

Darbs, stress, neveselīgs dzīvesveids... Nav laika atpūsties, nav laika domāt. Un kādā brīdī Dievs tevi vienkārši «atsēdina». Bū-

tu labi, ja tas, kas noticis ar tevi būtu par mācību citiem. Bet nav... Stafeti jau pārņēmis nākamais skrējējs... Un tā mēs izskrējuši cauri dzīvei, pamanām, ka esam veci un slim. Ko mēs ieguvām? Kāpēc piedzimām?

Interesantas domas grāmatā izsaka Latvijas Universitātes prorektors Valdis Segliņš. Pārdomu vērts ir viņa salīdzinājums par kaķiem un cilvēkiem. Kaķis cauri gadsimtiem, atšķirībā no citiem dzīvniekiem, ir saglabājis savu neatkarību, savu «es». *«Mēs esam daudz plastiskāki un daudz ātrāk sevi pazaudējam, kas ir arī mūsu tautas lielā tragēdija. Varbūt mums derētu vairāk pavērot kaķus un kļūt saprātīgākiem.»*

Viņš runā arī par to, cik viegli degradēt un zaudēt to, ar ko mēs kā tauta atšķiramies no citām tautām: mūsu kultūru, valodu. Ka vienkāršojam dzīvi, komunikācijas formas, jo tā ir ērtāk. Viss ir paviršs, it kā steidzīgi kā garāmskrejot... Vai nepienāks laiks, kad jautāsim: «Kas un kur mēs, latvieši, šajā pasaulē esam? Un vai vispār esam?»

Cik svarīgs mums ir tas, kas mīt sirdī? Pasaules ārējais spožums kā lēta bižutērija, troksnis, vēlme nepārtraukti kaut kur drūzmā burzīties... Vajadzība pēc sava — bieži vien bezdomu bara, kur visu nosaka instinkti. Daļa cilvēku labprātīgi nogalina to, kas sirdij nepieciešams — klusumu, spēju domāt, ieskatīties sevī un uz klausīt citus.

Pārdomas raisa Romas katoļu baznīcas Rīgas arhibīskapa metropolīta Zbignevas Stankeviča sacītais par farizeju attieksmi pret Jēzu. Kā sacīts Bībelē, viņu sirdis bija nocietinātas. Viņš citē teicienu par domāšanu kastītes ietvaros. Domāju, ka arī mūsdienās nav mazums šādu pašu izveidotu standarta kastīšu.

Runājot par «cietajām sirdīm», jāizdomājas par karu Ukrainā. Daļa cilvēku iekrampējušies šīs melu un propagandas kastes malās un laikam nav tāda spēka, kas viņus no turienes izdabūtu ārā. Ja tie, kas bīda šīs šaha figūras, zina, ko dara, tad rāmjos ielikta-

jiem šķiet, ka viņi paši «aizrakušies līdz «patiesībai»».

Domāju par lietām, kas «nocietina sirdi» — varaskāri, skaudību, sacensību, iekāri, alkātību. Mums pietiktu ar «Mīli savu tuvāko kā sevi pašu», lai pasaulē viss tiktu sakārtots. Utopija? Varbūt. Jo mūsu sirdis ir kaut kas tāds, kas to neļauj. Vienā cilvēkā var mājot gan labais, gan ļaunais. Jautājums: kurš no tiem gūst pārsvaru?

Cilvēku var vērtēt pēc apgērba, izskata, pēc stāvokļa sabiedrībā, pēc tā, cik viņš veikli prot izteikties, taču tas neizsaka viņa iekšējo būtību. Citādi ir, ja vērtē «pēc sirds». Reizēm nezina kādi spēki piesaista cilvēkam, ko nemaz nepazīsti, vai atgrūž pazīstamo... Kaut kas jau sirdī notiek, ko nespējam izskaidrot. Tāpat kā nevar izskaidrot, kāpēc istajā laikā un vietā sastopas divi cilvēki. Tam ir kaut kāda nozīme. Ja vien spējam saskatīt.

Darbu var darīt pienākuma dēļ un var «no sirds». Kā piemērs tam ir skulptore Vija Ilze Dzintare. Reizēm par cilvēku sakām: «Viņam ir auksta un cieta akmens sirds». Taču tēlniece redz akmeni kā siltu un gaišu. Varbūt tāpēc, ka savu sirds siltumu un gaišumu, savus sirdspukstus ielikusi akmens tēlos. Tad tie sāk dzīvot savu dzīvi. Viņa saredz akmeni kaut ko no mūžības. Šķiet, pamanāmāka pasaulē ir tumsa, ļaunums, par to runā skaļāk, satrauktāk. Gaismu varbūt mazāk redzam, jo tā ir pieklusinātāka, tomēr ir. Kari un nelaimes tāpat ne no kā nerodas. Tie nāk no cilvēka sirds, no viņa vēlmēm.

Skulptore saka: *«Kas tad nosaka cilvēka būtību, visu viņa jūtu kamolu? To visu diktē sirds. Tur ir gan greizsirdība, gan naid, gan mīlestība un vienaldzība, tas viss savijas kopā.»*

Ir brīži, kad daudzas sirdis saplūst vienā veselā. Dziesmusvētki, hokeja spēles, Baltijas ceļš... Un tajā ir spēks. Spēks ir ukraiņu tautas mīlestībā uz savu dzimteni.

Reizēm gan ar, gan bez iemesla pār sirdi kā tāds zelta lietusspalms nolīst laimes sajūta. Tas

ir kāds garāks vai īsāks laikposms, kas ir diezgan nepastāvīgs. Kas ir laime? Cik cilvēku, tik laimīšu. Katram sava un atšķirīga. No kurienes tā uzrodas un kur pazūd?

Arī daba ietekmē mūsu sirdi. Kā tā smeldz rudenī dodoties prom gājputniem. Kā kūst aiz laimes, redzot pavasarī visu plaukstum un smaržojam. Koki vai puķes jau pašas par sevi nerunā, nedomā, nejut. Tā ir mūsu sirds, kas to visu tā uztver.

Nereti gadās tā, ka tu dari no sirds, gribi iepriecināt, bet pretī ir attieksme «tev kāds to lūdza?» Izrādās, nevajag. Gribēju labu, taču... Tad iznāk kā filmā «Limuzīns Jāņu nakts krāsā» ar ūziņām.

Grāmatā savas domas pauž arī Marina Kosteņecka, par kuru gribas teikt: sirdscilvēks. Drosmīga sirds, kura vienmēr ir degusi — par čukčiem tālajā Čukotkā, par Latvijas brīvību, par bērnuma un grūti audzinātiem bērniem no kolonijas.

Dzīvē, tāpat kā ceļā, nākas nonākt krustcelēs, nomaldīties. Ja pa ceļu var iet atpakaļ līdz krustcelēm un turpināt pa citu ceļu, tad dzīvē ne vienmēr tā var. Lai cik ļoti tu nožēlotu, ir tikai vienvirziena ceļš.

Runāt par sirdi var ļoti daudz. Cilvēkā līdzās labajam ir arī sliktais, līdzās gaismai ir arī tumsa. Darām gan labas, gan sliktas lietas. Jautājums, ko mēs izvēlamies un ko vairojam sevī.

Bērniem ir jūtīgas un patiesas sirdis. Pavērojot bērnu, var teikt — no sirds. No sirds priecājas, bēdājas, dusmojas. Pasaka to, ko

pieaugušais nepateiktu, jo viņš ir paties un nav iemācījies vēl pielāgoties un izlikties. Lia Guļevska saka: «*Bērniņam piedzimstot, tā sirsniņa jau ir acīs. Tik tīra... Jurim Rubenim ir vārdi: «Sasniegt maza bērna attieksmi pret dzīvi ar veca cilvēka zināšanām ir dzīves jēga uz zemes.»»*

Ārkārtīgi interesanti uzzināt par nīderlandiešu mākslinieku Rohīru Ārentu un viņa mākslas darbiem ar nosaukumu «Sirds ziedi». Tas ir savdabīgs mākslas veids, kur cilvēki varēja gan apskatīt, gan arī paši piedalīties cilvēka sirdspukstu vizualizācijas radīšanā. Tika «nolasīti» apmeklētāju sirdspuksti. «Katrs sirdspuksts izraisīja pildspalvas plotera kustību, reālā laikā atveidojot līnijas un punktus, tādējādi liekot uzplaukt vienreizējam, neatkārtojamam zieda zīmējumam.» Ja cilvēks ir dusmīgs, zieds ir sakļāvijs, kompakts, ja priecīgs — arī zieds ir kā izplaucis.

Un visbeidzot: kurš gan nav dzirdējis par dziesmu, ko dziedam Ziemassvētkos «Klusa nakts, svēta nakts...». Taču vai daudz ir to, kas zina, kā šī dziesma radusies, kaut arī minējumi ir bijuši dažādi un atšķirīgi? Grāmatā varat izlasīt kā 19. gadsimtā dzima šī komponista kordirigenta, ērgelnieka Franca Havjera Grūbera sakomponētā mūzika ar draudzes vikāra Jozefa Moora vārdiem.

Domāju, ka ikviens lasītājs šajā grāmatā atradīs to, kas interesē tieši viņu. No sirds novēlu, lai jūs, pēc šīs grāmatas izlasīšanas, nevarat vien atkauties no pārdomām, vērtējumiem un secinājumiem.

BAZŪNE

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīze**

Izdota Braila un pielāgotās drukas nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.

Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*

Tālr. 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.